

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/218/2018
Identifikačné číslo spisu: 1417201329
Dátum vydania rozhodnutia: 20.06.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1417201329.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu T. S., bývajúceho v N., zastúpeného Bardač s.r.o., so sídlom v Bratislave, Lovinského č. 22, IČO: 47243252, proti žalovanej V. S. bývajúcej v N., zastúpenej ADVOKA, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Komárnická č. 36, IČO: 44449615, o zaplatenie 60 000 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp.zn. 16 C 7/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. apríla 2018 sp.zn. 10 Co 48/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa v konaní domáhal náhrady škody (ušlého zisku) vo výške 60 000 € s 5 % úrokom z omeškania, ku ktorej malo dôjsť v dôsledku predbežných opatrení nariadených na návrh žalovanej v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), ktoré bolo vedené na Okresnom súde Bratislava IV pod sp.zn. 6 C 526/1996. V žalobe uviedol, že v predmetnom konaní o vyporiadanie BSM boli na návrh žalobkyne nariadené viaceré predbežné opatrenia, ktorými mu boli uložené zákazy scudzit' a zaťažiť nehnuteľnosti v jeho vlastníctve a spoluvlastníctve. Právoplatným skončením konania o vyporiadanie ich BSM došlo zároveň podľa § 77 ods. 1 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) tiež k zániku nariadených predbežných opatrení. Tým, že Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na základe neskôr podaného dovolania zrušil právoplatné rozsudky súdov, nedošlo k „obnoveniu“ už zaniknutých predbežných opatrení. Okresný súd Bratislava IV napokon rozhodol o vyporiadaní BSM tak, že žalovanej priznal len desatinu toho, čo požadovala. Podľa názoru žalobcu zodpovedá žalovaná v zmysle § 77 ods. 3 O.s.p. za ujmu, ktorá mu vznikla predbežnými opatreniami (nedôvodne) nariadenými na jej návrh. Ujmu v danom prípade predstavuje ušlý zisk, o ktorý prišiel tým, že predmet svojho vlastníctva nemohol počas nariadených predbežných opatrení prenajímať.

2. Rozsudkom z 30. októbra 2017 č. k. 16 C 7/2017-173 Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“) žalobu zamietol. Uviedol, že v konaní nebolo preukázané, že žalobcovi vznikla ním tvrdená ujma v podobe ušlého zisku a že v príčinnej súvislosti s rozhodnutiami súdu prvej inštancie o predbežných opatreniach zaznamenal nejakú majetkovú ujmu. Žalobca v konaní neoznačil, ani nepredložil dôkazy, ktoré by osvedčovali, že bez nariadenia predbežných opatrení by dosiahol príjem z nájmu rodinného domu v ním žalovanej sume. Samo tvrdenie žalobcu o výške nájmov v rokoch 2002-2003 nepreukazuje, že žalobca uvedený príjem dosahoval. Podľa názoru súdu prvej inštancie si žalobca protirečí, lebo na jednej strane tvrdí, že predbežné opatrenia zanikli v zmysle § 77 ods. 1 písm. c/ O.s.p., na druhej strane ale uvádza, že ide o situáciu, na ktorú sa vzťahuje § 77 ods. 3 O.s.p. Na zdôraznenie záveru o neopodstatnenosti žaloby súd prvej inštancie uviedol, že konanie o vyporiadanie BSM má povahu tzv. iudicium duplex, v ktorom obe strany majú zároveň postavenie žalobcu aj žalovaného, a preto v takom konaní ani nemožno hovoriť o ich úspechu alebo neúspechu. Navyše, súdom nariadenými predbežnými opatreniami nebolo obmedzené právo žalobcu nehnuteľnosti užívať a prenajímať.

3. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 26. apríla 2018 sp.zn. 10 Co 48/2018 napadnutý rozsudok potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP“) ako vecne správny, pričom sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. V odôvodnení vysvetlil, že § 77 ods. 3 O.s.p. sa vzťahoval na ujmu spôsobenú predbežným opatrením. V zmysle tohto ustanovenia ujmou mohol byť aj ušlý zisk, ktorý sa dal reálne očakávať, bolo však (procesnou) povinnosťou poškodeného preukázať, že k škode v podobe ušlého zisku skutočne došlo. To sa ale žalobcovi nepodarilo. Žalobca vyvodzoval svoj nárok na náhradu škody z toho, že počas trvania povinnosti uloženej predbežnými opatreniami nemohol realizovať právo vlastníka prenajať vec vo svojom vlastníctve a ušiel mu zisk z prenájmu v výške vyčíslenej v žalobe. Odvolací súd nepovažoval jeho argumentáciu za opodstatnenú, lebo nepreukázal, že pred nariadením predbežných opatrení v konaní o vyporiadanie BSM mal zisk z prenájmu a že v rozhodnom období vôbec nejaký zisk mohol dosahovať. Pokiaľ žalobca tvrdil, že sa súd prvej inštancie pri posudzovaní možnosti úspechu v konaniach iudicium duplex dopustil nesprávneho právneho posúdenia (prijatím právneho záveru, podľa ktorého v týchto konaniach nemožno hovoriť o úspechu alebo neúspechu strán sporu), odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP tvrdiac, že dovolacím súdom dosiaľ neriešenou je otázka povahy a predpokladov nároku na náhradu ujmy v zmysle § 77 ods. 3 O.s.p. v konaní, ktoré má povahu tzv. iudicium duplex. Podľa jeho názoru boli predbežné opatrenia nariadené celkom bezdôvodne. Uviedol, že žalovaná v konaní o vyporiadanie BSM v rozpore s dobrými mravmi navrhla „blokovať“ jeho majetok, ktorý nebol predmetom BSM. Na základe jej návrhu súdy nariadili predbežné opatrenia, ktorými po dobu vyše 20 rokov nemohol plnohodnotne vykonávať svoje vlastnícke práva. Tým mu jednoznačne vznikla ujma, za ktorú zodpovedá žalovaná v zmysle uvedeného ustanovenia. Napriek tomu, že konanie o vyporiadanie BSM má povahu tzv. iudicium duplex, možno v ňom - podľa názoru žalobcu - hovoriť o úspechu a neúspechu strán. V opačnom prípade by § 77 ods. 3 O.s.p. explicitne vylúčil jeho aplikovateľnosť v konaniach tejto povahy. Úspešnú stranu možno aj v konaní iudicium duplex identifikovať porovnaním toho, čo v konaní žiadala a toho, čo jej priznal súd. Žalovaná bola v konaní o vyporiadanie BSM jednoznačne neúspešná, lebo „jej bol priznaný len zlomok toho, čoho sa domáhala“. Zdôraznil, že účelom ustanovenia § 77 ods. 3 O.s.p. bolo chrániť účastníka konania pred dôsledkami nedôvodne nariadených predbežných opatrení. Kritériom pre posúdenie dôvodnosti nariadenia predbežného opatrenia a vzniku nároku na náhradu ujmy v zmysle tohto ustanovenia bolo to, či k zániku predbežného opatrenia došlo z iného dôvodu ako konečným právoplatným rozhodnutím, ktorým bol navrhovateľ predbežného opatrenia úspešný vo veci samej alebo jeho nárok vo veci samej bol uspokojený. Z týchto dôvodov žalobca žiadal rozsudky súdov oboch inštancií zrušiť a vec vrátiť prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

5. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhla odmietnuť tento mimoriadny opravný prostriedok žalobcu ako „právne nepodložený“.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) je uvedené v nasledovných bodoch.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky).

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017 a 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

10. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

11. Relevanciu podľa uvedeného ustanovenia, a to či už v zmysle odklonu jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo jej doterajšieho neriešenia dovolacím súdom (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) alebo jej rozdielneho rozhodovania senátmi dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP), má len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom. Inými slovami: musí ísť výlučne o právnu otázku, na ktorej „to všetko stojí a padá“.

12. V danom spore sa žalobca domáhal náhrady ujmy, ktorá mu vznikla nariadením predbežných opatrení. Podľa § 77 ods. 3 veta prvá O.s.p. platilo, že ak predbežné opatrenie zaniklo alebo bolo zrušené z iného dôvodu, než preto, že sa návrhu vo veci samej vyhovel alebo preto, že právo navrhovateľa bolo uspokojené, navrhovateľ je povinný nahradiť ujmy tomu, komu predbežným opatrením vznikli.

13. Nárok na náhradu ujmy v zmysle § 77 ods. 3 O.s.p. mohol vzniknúť, len ak boli súbežne (kumulatívne) splnené nasledovné predpoklady: a/ predbežné opatrenie zaniklo alebo bolo zrušené z iného dôvodu ako toho, že sa návrhu vo veci samej vyhovel alebo preto, že právo navrhovateľa bolo uspokojené, b/ existencia príčinnej súvislosti medzi predbežným opatrením, ktoré zaniklo z iného dôvodu ako z toho, že návrhu vo veci samej sa vyhovel alebo bolo zrušené a vzniknutou ujmom, c/ ujma vyjadriteľná v peniazoch. K predpokladom vzniku nároku na náhradu podľa tohto ustanovenia nepatrilo zavinenie. Ten, kto navrhol nariadiť predbežné opatrenie, zodpovedal v zmysle tohto ustanovenia za výsledok.

14. Vzhľadom na to, že argumentácia žalobcu sa týkala nielen zodpovednosti žalovanej za ujmu spôsobenú nariadením predbežných opatrení (§ 77 ods. 3 O.s.p.), ale tiež jej zodpovednosti za škodu podľa § 420 a § 424 Občianskeho zákonníka, dovolací súd k uvedenej argumentácii poznamenáva, že aj podľa týchto ustanovení je vznik zodpovednosti za škodu podmienený kumulatívnym splnením viacerých predpokladov (a/ porušením právnej povinnosti, b/ zavinením, c/ vznikom škody, d/ príčinnou súvislosťou medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody).

15. Pre účely ďalšieho výkladu dovolací súd uvádza, že vo všeobecnosti platí, že ak niektorý zákon podmieňuje vznik určitého nároku kumulatívnym splnením viacerých predpokladov, súd žalobe vyhovie iba vtedy, keď sú dané všetky zákonom stanovené predpoklady vzniku nároku, inak žalobu zamietne.

15.1. Pokiaľ súd žalobe uplatňujúcej taký nárok vyhovie, pre úspech dovolania žalovaného stačí, ak v procesne prípustnom dovolaní dôvodne spochybní správnosť riešenia právnej otázky týkajúcej sa čo aj len jedného z viacerých predpokladov.

15.2. Iná situácia ale nastáva, keď súd žalobu týkajúcu sa takeého nároku zamietne. Žalobca vtedy ako dovolateľ dosiahne v dovolacom konaní úspech len ak opodstatnene spochybní správnosť riešenia buď tej jedinej právnej otázky, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, alebo súčasne všetkých tých otázok, na riešení ktorých spočívalo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

16. V danom prípade súdy skúmali splnenie všetkých predpokladov rozhodujúcich z hľadiska § 77 ods. 3 O.s.p. (viď bod 13. tohto uznesenia dovolacieho súdu). Na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospeli k záveru, že žalobca v spore neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že mu vznikla ním uvádzaná majetková ujma. K tomu treba uviesť, že pokiaľ súd na základe výsledkov dokazovania zisťuje, či došlo k ujme na majetku žalobcu, rieši skutkové otázky. Výsledkom tejto činnosti sú skutkové zistenia a z nich vyvedené skutkové (nie právne) závery súdu. Hodnotiaci skutkový záver súdu, ktorý tvorí podstatu tohto výsledku, nepredstavuje právne posúdenie. Tento skutkový záver súdov nemožno v dovolacom konaní úspešne spochybníť - dovolací súd je totiž viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), a to aj vtedy, keď je v dovolaní spochybňovaný (aj) skutkový stav zistený odvolacím súdom. Najvyšší súd preto v danom dovolacom konaní vychádzal zo skutkového záveru odvolacieho súdu, že žalobcovi nevznikla ním tvrdená ujma.

17. I keď odvolací súd nezostal len pri uvedenom skutkovom závere (že žalobca nepreukázal ním tvrdenú ujmu) a pristúpil aj k posudzovaniu splnenia ďalších predpokladov vzniku žalobou uplatneného nároku, nič to nemení na tom, že nepreukázanie ušlého zisku predstavovalo jednoznačný dôvod na zamietnutie žaloby, lebo znamenalo absenciu jedného z viacerých predpokladov, ktoré musia byť kumulatívne splnené, ak má vzniknúť nárok na náhradu ujmy v zmysle § 77 ods. 3 O.s.p.

18. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Ním zadefinovaná právna otázka (predpokladov nároku na náhradu ujmy v zmysle § 77 ods. 3 O.s.p. v konaní, ktoré má povahu tzv. iudicium duplex) by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý nebolo žalobe vyhovené. Žalobca ale túto otázku nastolil v inej situácii, v ktorej zamietnutie jeho žaloby opodstatňoval skutkový záver súdu, že mu nevznikla ním tvrdená ujma. Predmetná otázka sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takeého predpokladu vzniku nároku žalobcu na náhradu ujmy, na ktorom rozhodnutie o žalobe „stojí a padá“. Takto dovolateľom nastolená otázka má v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej výsledok riešenia dovolacím súdom by nemohol viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

19. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že otázka nastolená žalobcom v dovolaní nemá znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP; v dôsledku čoho prípustnosť jeho dovolania z tohto ustanovenia nevyplýva. Procesne neprípustné dovolanie žalobcu odmietol dovolací súd podľa § 447 písm. c/ CSP. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3

veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 vo výroku o odmietnutí dovolania a pomerom hlasov 2 : 1 vo výroku o trovách dovolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.